

Samen vis monitoren

Vis vormt één van de biologische kwaliteitselementen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). De waterbeheerder kan daardoor verplicht zijn vis te monitoren. Zoals meerdere waterschappen had Waterschap Noorderzijlvest hiermee relatief weinig ervaring. De Hengelsportfederatie Groningen-Drenthe had in het verleden wel veel ervaring met het monitoren van de visstand. Deze kennis is de laatste jaren echter verloren gegaan. De interesse om te weten in welke toestand viswateren verkeren, is wel blijven bestaan. Daarnaast zijn beroepsvissers in het gebied actief die voor hun inkomsten (soms deels) afhankelijk zijn van de visserij. De afgelopen jaren liepen die inkomsten langzaam terug. Dus ook de beroepsvissers hebben er belang bij te weten hoe de visstand zich ontwikkelt.

De visstandmonitoring kan volledig uitbesteed worden of volledig in eigen hand genomen worden. Gezien het gezamenlijke belang van waterschap, hengelsport en beroepsvisserij leek samenwerking tussen hen een voor de hand liggende optie. Daarom stelden het waterschap en de hengelsportfederatie in 2007 een notitie visstandmonitoring op. Op basis hiervan is vorig jaar een pilot begonnen om te onderzoeken of het mogelijk is gezamenlijk de monitoring van visbeheer uit te voeren. Daarbij is externe ondersteuning en expertise gevraagd.

Voordat de pilot begon, stelde Waterschap Noorderzijlvest een monitoringsplan op voor de komende drie jaar met daarin de wijze van monitoring en de benodigde metingen. Dit is vervolgens terugvertaald naar uren voor de hengelsport, beroepsvisserij, het waterschap en externe ondersteuning.

In het veld leverden de beroepsvissers de benodigde materialen. De verwerking van de vis gebeurde door vrijwilligers van de hengelsportfederatie. Het waterschap was verantwoordelijk voor de registratie van de gegevens en verzorgde de coördinatie van de visstandbemonsteringen.

Resultaten

De monitoring richtte zich voornamelijk op de kanalen en beken in het noordwesten van Drenthe. In drie KRW-waterlichamen zijn 17 wateren bevestigd in een tijdsbestek van zes dagen. In totaal zijn 30 trajecten met het elektrovisapparaat bevestigd en zes zegentrekken uitgevoerd.

Bij de bevissingen werden 17 soorten aangetroffen. De visstand in de hellende en gestuwde kanalen wordt gedomineerd door snoek, blankvoorn en zeelt. Het stagnante watertype met een redelijke oeverbegroeiing, zoals de bovenlopen van Eelder- en Peizerdiep, heeft een wat meer rheofiel karakter met soorten als bermpje en riviergrondel. De verschillen tussen de beken en de kanalen zijn echter minder groot dan je zou verwachten. Dit heeft te maken met het sterk genormaliseerde karakter van veel beken, waardoor hydromorfologisch soms weinig verschil bestaat tussen beide type wateren. In het Dwarsdiepgebied werd weinig vis aangetroffen. Zeer waarschijnlijk bevond de vis zich reeds in winterclustering, waardoor zowel het aantal soorten als de biomassa wordt onderschat.

Evaluatie

De werkwijze bleek in het veld toepasbaar. Na een aarzelend begin zijn de bevissingen steeds soepeler en sneller verlopen. Dit is mede te danken aan het enthousiasme van de betrokkenen.

Door samen te werken ontstaat een interessante kruisbestuiving van (veld)kennis. Daarnaast leert men de meningen en kennis van anderen kennen en begrijpen. De samenwerking bleef ook zeer effectief en leverde kwalitatief goede resultaten op. Zeker door de aanwezige gecombineerde veldkennis konden op het laatste moment keuzes worden bijgesteld om betere resultaten te verkrijgen. Benadrukt moet worden dat het niet alleen zeer leerzaam was maar ook leuk. Dit is met name voor vrijwilligers van essentieel belang. De samenwerking wordt daarom voortgezet.

De betrokken vrijwilligers waren enthousiast en gemotiveerd. Ze stonden dan ook te popelen om dit jaar opnieuw aan de slag te gaan. Binnen de federatie (circa 50.000 sportvissers) is veel regionale kennis aanwezig over de wateren en de aanwezige visstand. Bovendien is er een grote betrokkenheid bij water en vis. De federatie streeft ernaar deze factoren te combineren door een monitoringsteam met vrijwilligers op te leiden.

De beroepsvisserij is blij met deze extra economische activiteit. Daarnaast vindt zij het prettig dat ze deel uitmaakt van de monitoring en dat niet een buitenstaander in hun wateren vist. Ook het samenwerken met het waterschap en de hengelsport is als prettig ondervonden. Met name omdat men elkaar beter leert kennen en begrijpen.

Conclusie

De pilot was een succes en wordt dit jaar voortgezet. Het is dan ook aan te bevelen samen de visstandmonitoring uit te voeren. Door samen te werken leert men elkaars kennis gebruiken en zijn betere resultaten te verkrijgen. Negatieve ervaringen zijn er niet. Wel is er een aantal aandachtspunten. Zo blijkt soms de herkenning van zeldzame (vaak kleinere) vissen lastig. Werken met vrijwilligers houdt een risico in. Er wordt namelijk wel op hun aanwezigheid gerekend. Daarom is het belangrijk de vrijwilligers goed te betrekken bij het proces en met name de bemonsteringen prettig te houden. Tot slot vormt ook goed weer een belangrijke randvoorwaarde.

Jeroen Huisman (Waterschap Noorderzijlvest)

G. Bonhof (Arcadis, thans Koeman en Bijkerk)

Albert Jan Scheper (Hengelsportfederatie Groningen-Drenthe)

